

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 15.9.2021
COM(2021) 573 final

ANNEX 1

Ühise kavandamise etapi aruanne

LISA

järgmise dokumendi juurde:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Uus Euroopa Bauhaus: kaunis, kestlik, kaasav

Sisukord

ÜHISE KAVANDAMISE ETAPI ARUANNE

1.	Ühise kavandamise etapi ajakava	2
2.	Peamised põhimõtted	3
2.1.	Alustades väärtustest	3
2.2.	Leidke inspiratsiooni olemasolevatest projektidest ja ideedest	4
2.3.	Arutelu kui peamine abivahend	4
2.4.	Kogukonna kasvatamine	5
2.4.1.	Partnerid	5
2.4.2.	Kõrgetasemeline ümarlaud	5
3.	Metoodika ja vahendid	5
3.1.	Uue Euroopa Bauhausi veebisait kui esimene kaasamisvahend	5
3.1.1.	Lühilugude korje	5
3.1.2.	Vabavormiliste panuste korje	6
3.1.3.	Arutelude algatamine	6
3.2.	Andmete analüüsimine: üldine lähenemisviis	6
3.2.1.	Põhimõtted	6
3.2.2.	Tugitegurid ja rakendustasandid: maatriks	7
4.	Tegevused ja tulemused	7
4.1.	Tegevused	7
4.2.	Väljatöö	11
4.2.1.	Digitaalne teabevahetus	11
4.2.2.	Uue Euroopa Bauhausi ametlikud partnerid	11
4.2.3.	Kogutud lood	13
4.2.4.	Geograafiline ja valdkondlik tasakaal	13
4.3.	Tähelepanekud	14
5.	Põhiteljed	15
5.1.	Taasühinemine loodusega	15
5.2.	Kuuluvustunde taastamine	17
5.3.	Selliste kohtade ja inimeste esikohale seadmine, kes seda kõige rohkem vajavad	18
5.4.	Vajadus pikaajalise, olulusringipõhise ja lõimitud mõtteviisi järelle tööstuslikus ökosüsteemis	
6.	Mõtteid edasiseks tegevuseks	20
6.1.	Tähelepanu suunamine väikestele ettevõtmistele	21
6.2.	Töötamine mitmel tasandil korraga	21
6.3.	Valdkondadeülesus integreeritud lähenemisviisi jaoks	21

6.4.	Alustades osaluspõhisest lähenemisviisist	21
6.5.	Tehnoloogia piire ületav innovatsioon	21
6.6.	Mineviku ja oleviku vahel	22
6.7.	Uued rahastusviisid.....	22
7.	VII. Kokkuvõte ja edasised sammud	22

ÜHISE KAVANDAMISE ETAPI ARUANNE

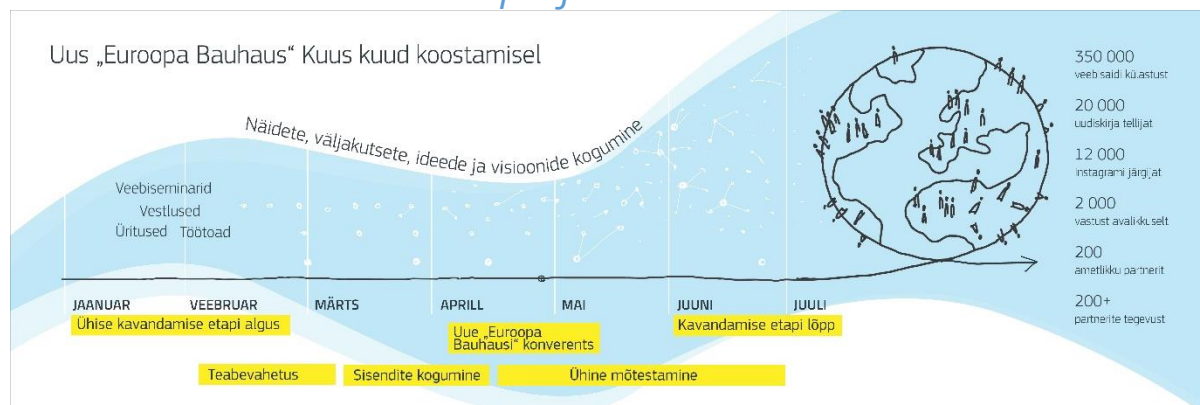
Algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ puhul valis komisjon ebatavalise lähenemisviisi: käivitati n-ö alt ülespoole suunatud projekt, mis põhineb osalusel ja kaasatusel. Pärast seda, kui komisjoni president Ursula von der Leyen¹ oli projekti 2020. aasta septembris käima lükanud, sättis komisjon end kuulama ning andis kõigile huvilistele võimaluse jagada ideid, näiteid, arusaamu ja võimalikke probleemipüstitusi, mida tuleks selle projekti puhul arvesse võtta.

Käesolevas lisas on esitatud ühise kavandamise etapi ülevaade, mis on olnud aluseks äsjases komisjoni teatises esitletud uue Euroopa Bauhausi kontseptsioonile. Viimase kuue kuu jooksul on Euroopa Komisjon teinud laialdast koostööd kodanike, spetsialistide ja organisatsioonidega ning selle tulemusena koostanud ülevaate peamistest probleemidest ja mõtetest, mis suunavad uut Euroopa Bauhausi nii lühemas kui ka pikemas plaanis.

Kokku toimus üle 200 eri valdkondi kaasava arutelu ning rohkem kui 2 000 huvilist jagasid uue Euroopa Bauhausi veebisaidi kaudu oma mõtteid, probleemiasetusi ja arusaamu. Lisaks märkis umbes 12 000 inimest Instagramis end algatuse jälgijaks ning rohkem kui 8 500 huvilist vaatas veebi vahendusel uue Euroopa Bauhausi konverentsi². Selles etapis oli väga oluline nii uue Euroopa Bauhausi ametlike partnerite kui ka kõrgetasemelise ümarlause liikmete toetus. Nad on toimunud justkui võimendid, aktiveerides oma võrgustikke ja ärgitades uusi arutelusid.

Käesolevas dokumendis tehakse kokkuvõte ühise kavandamise etapi peamistest tulemustest. Samuti antakse ülevaade kasutatud meetoditest ja vahenditest.

1. Ühise kavandamise etapi ajakava

- **Jaanuarist veebruar keskpaigani.** Algatusele lükati hoog sisse 2021. aasta 18. jaanuaril, kui avati selle ametlik veebisait. Töötati välja strateegia algatusega seotud arutelude korraldamiseks (teavitavad veebiseminarid, partnerite kaasamine, võrgustikeni jõudmine). Valiti välja kõrgetasemelise ümarlause liikmed.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ov/SPEECH_20_1655

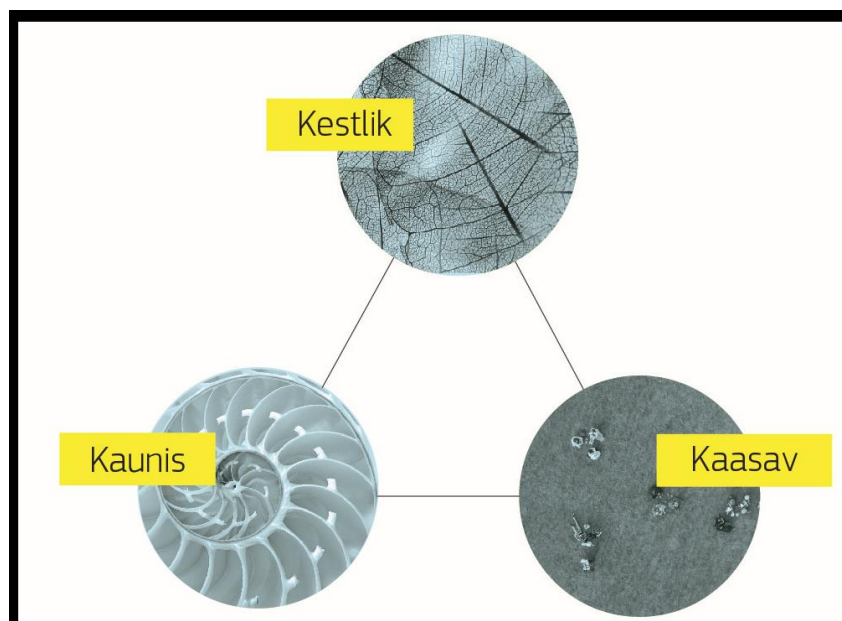
² https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/conference_en

- **Veebruari keskpaigast märtsi keskpaigani.** Korraldati iganädalasi veebiseminare ja õpikodasid, et suurendada organisatsioonide ja kogukondade kaasatust. Moodustati kõrgetasemeline ümarlaud. Valiti välja esimene rühm partnereid.
- **Märtsi keskpaigast aprilli keskpaigani.** Hakati huvilistelt kogutud lugusid ja ideid läbi vaatama: kogutud sisendandmete põhjal selgitati välja peamised suundumused, põhiteemad ja probleemiasetused. Korraldati uue Euroopa Bauhausi konverents (22.–23. aprill). Toimusid kõrgetasemelise ümarlaua esimesed koosolekud. Partnerorganisatsioonide tegevus.
- **Aprilli keskpaigast juuni lõpuni.** Jätkus lugude ja ideede kogumine ja läbivaatamine. Iga kahe nädala tagant tuli kokku kõrgetasemeline ümarlaud. Igal nädalal valiti välja uus rühm partnereid. Paljudel partnerite ja teiste sõltumatute sidusrühmade korraldatud üritustel jagati esimesi ülevaateid veebisaidi kaudu kogutud lugudest ja ideedest, saadud tulemuste üle arutleti, neid prooviti järele ning arendati edasi.
- **Juuni lõpp.** Ühise kavandamise etapp kuulutati läbituks.

2. Peamised põhimõtted

2.1. Alustades väärtustest

Uut Euroopa Bauhausi on algusest saati seostatud kolme põhiväärtusega – esteetika, kestlikkuse ja kaasatusega –, millega seoses pööratakse suurt tähelepanu eluruumidele ja elustiilile. Just nendele väärtustele toetub soov muuta roheline kokkulepe kultuuriliseks, inimkeskseks ja positiivseks käegakatsutavaks kogemuseks.

Kauniduse, kestlikkuse ja kaasatuse kolmnurgast lähtudes sooviti koosloome etapi käigus leida vastused eelkõige järgmistele küsimustele.

- Mida tähendavad esteetika, kestlikkus ja sotsiaalne kaasatus inimestele seoses elukohtade ja eluviisidega?
- Mis on kõige pakilisemad probleemid, millega inimesed oma elukeskkonnas kokku puutuvad?
- Millised konkreetset ideed võiksid toetada uue Euroopa Bauhausi liikumist?
- Millised peaksid olema uue Euroopa Bauhausi tegelik ulatus ja prioriteedid?

2.2. Leidke inspiratsiooni olemasolevatest projektidest ja ideedest

Kestlikkuse, kaasatuse ja esteetika koosmõjus on juba loodud palju häid algatusi. Sama võib öelda jätkusuutliku arhitektuuri kohta, nagu näitavad 2021. aasta Pritzkeri auhinna võitjad,³ kes said selle Bordeaux' munitsipaallemute ploki ümberkujundamise eest⁴. Nende kolme põhiväärtuse koosmõju kajastub ka näiteks üha rohkemate kogukonnaedade rajamises, mille kaudu naabrid panustavad üheskoos avaliku ruumi rohelisemaks muutmisel, ning kultuurfestivalide korraldamises, mis suurendavad keskkonnaküsimustealast teadlikkust kunsti kaudu.

Aktiveerimaks neid, kes juba töötavad uue Euroopa Bauhausi vaimus, väärtustamaks nende projekte ja saamaks kasu nende ideedest, keskendus ühise kavandamise etapp olemasolevatele projektidele, mis võiksid sellele algatusele eeskujuks olla. Veebisaidi vahendusel esitati kokku umbes 1 800 näidet.

2021. aasta uue Euroopa Bauhausi auhinnad⁵ võimendasid seda lähenemisviisi.

Selleks, et hõlmata kõiki uue Euroopa Bauhausi olulisi mõõtmeid kogu nende mitmekesisuses, jaotati auhinnad kümnesse kategooriasse. Igas kategoorias anti eriauhind ka nooremale põlvkonnale:

1. ehitus- ja projekteerimismeetodid, -materjalid ja protsessid;
2. ringmajanduse põhimõtete rakendamine ehituses;
3. tehis- ja looduskeskkonna koosareng;
4. linna- ja maapiirkondade taaselustamine;
5. tooted ja elulaad;
6. kultuuripärandi säilitamine ja ümberkujundamine;
7. kohtumispaikade taasloomine;
8. kultuuri, kunsti ja kogukondade mobiliseerimine;
9. modulaarsed, kohandatavad ja mobiilsed eluasemed;
10. interdistsiplinaarsed haridusmudelid.

Vastukaja on olnud muljetavaldav, ühekuulise kandideerimisaja jooksul on kõikjalt EList esitatud kokku üle 2 000 taotluse. Valiku tegemisel lähtuti samuti kaasatuse põhimõttest: nimelt korraldati selleks nii avalik hääletus kui ka Euroopa Bauhausi ametlike partnerite tehtav hindamine. Võitjad kuulutatakse välja 16. septembril Brüsselis toimuval auhinnatseremoonial.

2.3. Arutelu kui peamine abivahend

Teame kõik oma kogemusest, nii toidulaua tagant kui ka koosolekutelt, et parimad ideed sünnivad vesteldes. Need mõtted on veelgi paremad, kui kokku on kutsutud mitmesuguse tausta ja erilaadsete arvamustega inimesed. Seepärast kasutasimegi ühise kavandamise etapis peamise töömeetodina eri tasanditel peetud arutelusid.

Rõhk pandi koostöövõimaluste otsimisele võimalikult eriilmeliste sektorite, institutsioonide ja rühmade vahel, et vältida senist kapseldumist ning luua ühiste eesmärkide saavutamiseks koostööl põhinevad sidemed.

Arutelude hõlbustamiseks tegi komisjon veebisaidil kättesaadavaks teatavad abivahendid ja võttis ka ise vestlustest osa.

³ Anne Lacaton ja Jean-Philippe Vassal said 2021. aasta Pritzkeri arhitektuuriauhinna, millega tunnustati nende tööd hoonete renoveerimise vallas.

⁴ Vt lisateavet EUMiesAwardi veebisaidilt.

⁵ https://europa.eu/new-european-bauhaus/2021-prizes_en

Arutelusid korraldati nii kohalikul tasandil, eri riikide valitsuste eestvedamisel kui ka üleeuroopaliste algatustena. Nende käigus kogutud teavet jagati komisjoniga.

Aprillis korraldas komisjon üleilmse aruteluürituse – uue Euroopa Bauhausi konverentsi, rohkem kui 40 rahvusvahelise esineja ja eestvedajaga hübriidürituse. Konverentsile kogunes üle 8 500 pealtvaataja 85 riigist. Hulk vestlusringe ja kaheksa õpikoda võimaldasid osalejatel pidada viljakaid mõttevahetusi. Õpikodades arutati koguti kokku ja seda võeti tulemuste mõtestamisel arvesse.

2.4. Kogukonna kasvatamine

Uus Euroopa Bauhaus toetub üha kasvavale kogukonnale ning kandepinna laiendamiseks kahele meetmele: üleskutse partnerlusele ja kõrgetasemeline ümarlaud.

2.4.1. Partnerid

Kohe ühise kavandamise etapi alguses esitas komisjon uue Euroopa Bauhausi veebisaidil üleskutse ametlike partnerite leidmiseks.

Ametlikud partnerid on mittetulundusühingud, kes jagavad uue Euroopa Bauhausi väärtusi ning on pakkunud välja konkreetseid meetmeid, mille kaudu seda liikumist edasi arendada ning näiteks üritusi ja vestlusringe korraldada ja aruandeid koostada.

25. märtsil alustati tegevust esimese 20 partnerist koosneva rühmaga, mis ühise kavandamise etapi lõpuks oli kasvanud rohkem kui 200 ametlikust partnerist koosnevaks kogukonnaks. Üleskutse partnerlusele jääb kehtima kuni rakendusetapi lõpuni, et aidata kogukonnal veelgi laieneda.⁶

2.4.2. Kõrgetasemeline ümarlaud

Kõrgetasemelise ümarlause moodustamiseks valis komisjon peaaegu 80 eksperdi hulgast välja 18 inimest,⁷ lähtudes nende isiklikest kogemustest ja eksperditeadmistest, mis hõlmasid uue Euroopa Bauhausi eri mõõtmeid. Nad ei esinda organisatsioone ega riike. Valiku tegemisel pöörati erilist tähelepanu geograafilisele, valdkondlikule ja soolisele tasakaalule.

Kõrgetasemelise ümarlause ülesanne on arutleda põhiteemadel, jagada uuenduslikke ideid ja leida probleemidele lahendusi. Ümarlause liikmed vahetasid korrapäraselt mõtteid ka komisjoni presidendi ja kahe juhtiva volinikuga ning tegid koostööd mitme seminari käigus. Ühtlasi tegutsesid nad oma kogukondades algatuse saadikutena, levitades teavet ning kogudes vastukaja nii oma koduriigis kui ka mujal.

Oma visiooni ja ideed edasise tegevuse kohta panid ümarlause liikmed senistele mõttevahetustele tuginedes kirja kontseptsioonidokumendis⁸.

3. Metoodika ja vahendid

3.1. Uue Euroopa Bauhausi veebisait kui esimene kaasamisvahend

Pandeemia tõttu kehtestatud piiranguid arvesse võttes tuli selleks, et tagada avalikkusele võimalus ühise kavandamise etapist osa saada, luua digitaalne platvorm, kus inimesed saaksid oma ideid ja kogemusi hõlpsasti jagada. Alates veebisaidi avamisest 2021. aasta 18. jaanuaril andis see huvilistele võimaluse kahel viisil panustada: üks võimalus oli esitada oma vastus lühiloona ja teine võimalus oli panustada vabas vormis.

⁶ https://europa.eu/new-european-bauhaus/partners-0/partners_en

⁷ https://europa.eu/new-european-bauhaus/about/high-level-roundtable_en

⁸ https://europa.eu/new-european-bauhaus/high-level-roundtable-visions_en

3.1.1. Lühilugude korje

See võimalus loodi lühikeste vastuste kogumiseks (keskmiselt umbes 2 000 tähemärki). Lühilugusid sai jagada kolme eraldiseisva kanali kaudu, igaüks käsitles eri mõõdet.

- **Olemasolevad näited ja projektid:** see, mida on juba tehtud ja arendatud.
- **Nägemused ja ideed:** projektiettepanekud, mida ei ole veel ellu viidud.
- **Probleemid:** kodanike soovid ja vajadused.

Mõned lühilugude näited¶

Kaitseme planeeti, aidates samal ajal inimesi, kes abi vajavad¶

Jankowices asuv varjupaik, mis on mõeldud selliste kodutute jaoks, kes ei ole öise varjupaiga jaoks piisavalt hea tervise juures, kuid kes on samas liiga terved riikliku tervishoiusüsteemi jaoks. Nende jaoks on vanade puude taha peidetud ühekorruseline hoone kodu, kus on üldkasutatavad ruumid ja eraruumid ning mis on disainitud nii, et sellele on lihtne ligi pääseda. Hoone kestlikkuse tagavad ökoloogilised materjalid ja sisseseaded, samuti sisekujunduseks materjalide taaskasutamine.¶

Laste harimine vastutustundlikuks kodanikuks olemise ja kestlikkuse vallas¶

Laste võimendamine ja harimine, et nad osaleksid kestlikkuse, demokraatia ja üldsuse eesmärkide saavutamisel. Kui lastele õpetati, kuidas linna planeeritakse, ja tegeleti nende loovusega, kavandasid ja esitasid 5. klassi õpilased pärast aastast kursust klassis oma kestliku unistuste linna.¶

Kestlik tervisekeskus, mis parandab patsientide ja töötajate moraali¶

Hispaanias A Coruñas laiendati ambulatoorse erakorralise meditsiiniabi keskust, ehitades puithoone, kus kasutati enamjaolt looduslikest materjalidest valmiskomponente ja mille energiatarbimine oli väike. Hoone energiatarbimine on nullilähedane, selle ümbritsevasse keskkonda on lisatud taimestikku ja looduslikku valgust ning sellel on patsientidele tõestatud positiivne mõju.¶

Telliste ja keraamiliste plaatide väärindamine, et luua uusi ehitusmaterjale¶

Projekt, mis hõlmab ehitusmaterjalide taassündi, mis omakorda põhineb neile omaste väärtuse hindamisel. Barcelona ehitus- ja lammutusjäätmete väärindamine tellisteks ja keraamilisteks plaatideks annab võimaluse luua uusi materjale ringmajanduse tarbeks ning peegeldab linna värviküllaste tänavate arhitektuurilist olemust ja ajalugu.¶

3.1.2. Vabavormiliste panuste korje

Teise võimaluse puhul sai täita nelja avatud küsimust sisaldava vormi, mis aitas kõnealuse algatuse raames kogutud andmeid raamida.

3.1.3. Arutelude algatamine

Kogu ühise kavandamise etapi käigus korraldati uue Euroopa Bauhausi teemal mitu arutelu. Eelkõige esimestel nädalatel kavandas komisjon kümneid nn **aktiveerimisessioone**, mille kaudu suurendada osalusaktiivsust konkreetsetes võrgustikes. Neid esimesi kohtumisüritusi jälgis ja kureeris algatuse meeskond, ent mida nädal edasi, seda **rohkem hakati korraldama ka neist sõltumatuid teemakohaseid üritusi**, eriti pärast aprillis toimunud uue Euroopa Bauhausi konverentsi. Tihti peale jagasid ürituste korraldajad arutelude tulemusi veebisaidil.

3.2. Andmete analüüsimine: üldine lähenemisviis

3.2.1. Põhimõtted

Ühise kavandamise etapis, eelkõige panuste korje puhul järgiti mitut põhimõtet.

3.2.1.1. Läbipaistvus

Selleks, et protsess oleks täiesti avatud ja kaasav, on vaja, et see oleks igati läbipaistev. Selle põhimõtte järgimine on tagatud Euroopa Bauhausi veebisaidi kaudu, kus peale osalemisega seotud

abivahenditele viitavate linkide on võimalik leida teavet ka kõrgetasemelise ümarlaua, partnerite ja ajakava kohta, mille abil hoida end kursis peamiste algatuse raames korraldatavate ettevõtmistega. Ühtlasi on kõik kogutud vastused tehtud avalikkusele järk-järgult kättesaadavaks⁹ ja arendatud selleks vajalikku visualiseerimissüsteemi. Selle töövahendi abil on igal huvilisel võimalik ise neid kogutud andmeid mõtestada ja analüüsida.

3.2.1.2. Mitmekesisus ja võrdne kohtlemine

Kogutud vastused on suuresti varieeruvad: on nii ühe ettevõtmise lühikirjeldusi kui ka pikki kokkuvõtteid tervest üritusesarjast, on nii esseid ja seisukohavõtte kui ka teadusartikleid. **Hoolimata vastuste keerukuse, sõnastuse ja pikkuse erinevusest, oli oluline pöörata igale kandele ühtviisi suurt tähelepanu.**

3.2.1.3. Klasterdamine

Teine tähtis asjaolu, millest kogutud teabe sõelumisel juhinduti, oli seisukoht, et **vältida tuleb vastuste koondamist varem kindlaks määratud kategooriatesse** ja seejärel kvantitatiivse lähenemisviisi rakendamist, mille korral piirdunuks analüüs sellega, *kui pajudes vastustes on kajastatud teatavat konkreetset teemat.*

Meetodit kohandati pidevalt, lähtudes aja jooksul kogutud teabest ning rühmitades lugusid ja ideid olenevalt sellest, milliseid teemasid need käsitlesid ja millistele küsimustele nende kaudu vastata saaks.

Pärast konkreetsete suundumuste väljaselgitamist oli väga tähtis jälgida, et suure hulga vastuste seas ei jääks kahe silma vahele üksikud erandid, ning pöörata **erilist tähelepanu ainulaadsetele kannetele**, millega tasakaalustada seda suurt hulka sarnaseid vastuseid.

3.2.2. Tugitegurid ja rakendustasandid: maatriks

Peale üldiste suundumuste ja erandite kindlakstegemise oli klasterdamise eesmärk selgitada välja ka **tugitegurite kogum, s.t selliste ressursside tüpoloogia, mida läks muudatuse toetamiseks vaja** (võrgustikud, kultuur, haridus, teadusuuringud, taristu, kohad, tehnoloogia, poliitika ja õigusraamistik, strateegiad ja programmid). Tugitegurite loetelu kombineeriti võimalike **rakendustasanditega** alates kohalikust mõõtmest ja lõpetades ülemaailmse haardega (hoone, naabruskond, küla ja linn, kohalik omavalitsus, riik, Euroopa, kogu maailm ja paljud eri tasandid).

Tugitegurite ja rakendustasandite põhjal maatriksi koostamine oli oluline verstapost, et ühendada püüdluste üldised suundumused konkreetsemate ideedega selle kohta, kuidas soovitud muutuste poole liikuda.

4. Tegevused ja tulemused

4.1. Tegevused

Algatatud ettevõtmiste mitmekesisus oli tohutu. Komisjon ei piiranud meetmeid, mida teised organisatsioonid pakkusid, et arutelu jääks võimalikult kaasavaks ja avatuks. Käesolevas dokumendis ei ole võimalik nimetada kõiki organisatsioone ja ettevõtmisi. Näiteid on palju.

Jõuti väga paljude sihtrühmadeni: arhitektidest teadlasteni, munitsipaalalamute organisatsioonidest tööstusettevõtteni, lastest ja kunstitudengitest avaliku sektori asutusteni.

Kohalikud n-ö rohujuure tasandi organisatsioonid tulid kokku ja korraldasid oma vahetus naabruskonnas või veidi laiemas ümbruskonnas üritusi (Hispaanias Galicias, Poolas Gdynias). Mõnel juhul pöördusid aga partnerid oma Euroopa võrgustike poole, et alustada valitud teemal

⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/co-designing-new-european-bauhaus-0_en

üleeuroopalisi arutelusid (Housing Europe,¹⁰ Bureau of European Design Associations (BEDA),¹¹ International Federation of Landscape Architects (IFLA Europe), New European Bauhaus Collective,¹² Europeana,¹³ Europa Nostra,¹⁴ Triennale Milano,¹⁵ Wood4Bauhaus Alliance¹⁶).

Mõnes liikmesriigis võtsid algatuse vastu **riiklikud organisatsioonid või ministeeriumid** (Rootsis, Taanis, Hispaanias, Leedus, Saksamaal, Sloveenias, Eestis, Itaalias ja mujal). Teised liikmesriigid ja linnad pöördusid aga

¹⁰ <https://www.housingeurope.eu/blog-1558/the-new-european-bauhaus>

¹¹ <https://www.beda.org/news/new-european-bauhaus/>

¹² <https://www.ace-cae.eu/activities/new-european-bauhaus-collective-nebc/>

¹³ <https://pro.europeana.eu/page/new-european-bauhaus>

¹⁴ <https://www.europanostra.org/cultural-heritage-as-an-integral-dimension-of-the-new-european-bauhaus-initiative/>

¹⁵ <https://triennale.org/bauhaus>

¹⁶ <https://wood4bauhaus.eu/>

oma naaberriikide poole, et korraldada koos nendega piirkondlikke arutelusid (Nordic Bauhaus,¹⁷ Bauhaus of the Sea,¹⁸ „NEB goes south“, kuue ülikooli arhitektuuriaktsiooni¹⁹ koondav platvorm)

¹⁷ <https://www.nordicbauhaus.eu/#/page=1>

¹⁸ <https://bauhaus-mar.pt/en/>

Uue Euroopa Bauhausi ametlikud partnerid ja kõrgetasemelise ümarlaua liikmed täitsid sageli neis algatustes olulist rolli.

Uus Euroopa Bauhaus edendas ka paljude **lapse ja noori kaasavate tegevuste** korraldamist, sageli eesmärgiga leida nende loovusele ühise kavandamise etapis rakendust. Näiteks kuulutas Baieri liidumaa elamu-, ehitus- ja transpordiministeerium kuni 14-aastaste laste seas välja konkursi, millel osalemiseks tuli neil esitada pilt sellest, milliseid maju võiks tulevikus ehitada ja kuidas ühiselu välja võiks näha. Saksimaa justiitsministeerium koos Chemnitzi linna ning selle liidumaa kooli- ja haridusametiga korraldas samalaadse võistluse 14–18-aastastele noortele: auhinnati joonistuse, maali, graafika, skulptuuri või mudeli kujul esitatud parimat tulevikunägemust.

Soome kultuuriplatvorm Arkki algatas uut Euroopa Bauhausi käsitleva kunstivõistluse. Leedu mittetulundusühing Architektūros Fondas korraldab aga oma riigi seitsmes väikelinnas viiepäevaseid seminare, mille käigus õpetatakse noori oma elukeskkonda paremini mõistma, soodustatakse nende loovust ja suurendatakse nende vastutustunnet.

Uus Euroopa Bauhaus tekitas suurt huvi ka **tööstusringkonnas**. Paljud valdkondlikud organisatsioonid soovisid saada uue Euroopa Bauhausi partneriteks, korraldades üritusi ja seminare (nt Fashion Council Germany, LafargeHolcim Foundation või vastav algatus). Euroopa puidutööstus asutas liidu Wood4Bauhaus – see oli esimene kord, kui see sektor püüdis ühisprojekti nimel jõud ühendada. Euroopa tööstuse ümarlaud korraldas kaks uue Bauhausi teematist istungit, mis keskendusid peamiselt ehitustööstusele. Aruteludega ühines taastuvenergia ringkond, kes tõi esile huvitavaid vaatenurki.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) aktiveeris oma ELis asuvate partnerite ökosüsteemi, et suurendada teadlikkust uuest Euroopa Bauhausist ning korraldada üheskoos nii linnades kui ka maapiirkondades valdkondadevahelisi ettevõtmisi sellistel teemadel nagu rohepöörde arhitektuuriliste, kultuuriliste ja ajalooliste paikade kaudu, ringlussevõttu ja linnakeskkonna vastupanuvõimet ning kõigile juurdepääsetavuse tagamist kui peamist sotsiaalset kaasatust soodustavat tegurit.

Ühise kavandamise etapist võtsid aktiivselt osa **riikide valitsused ja kohaliku omavalitsuse üksused**. Näiteks Hispaanias korraldas transpordi, liikuvuse ja linnade kavandamise ministeerium konverentsi, et uurida Hispaania võimalikku rolli uue Euroopa Bauhausi sisu määratlemisel ja elluviimisel ning algatada asjaomaste projektide ja osalejate vahel institutsionaalne dialoog ja kogemuste vahetamine. Sarnane lugu oli Nordic Bauhausiga (Põhjamaade Bauhaus), mille puhul üle 1 600 Põhjamaadest pärit inimese arutas Soome keskkonnaministeeriumi juhtimisel Põhjamaade kliimaga seotud olulisi teemasid, ammutades inspiratsiooni kohalikest traditsiooniliste puithoonetega linnadest ja Põhjamaade heaoluühiskonnast. Saksamaal korraldas siseministeerium seminari, mille käigus koguda kohapeal teavet eri tegutsejalt. Leedus algatas keskkonnaministeerium koos kultuuriministeeriumiga uue Euroopa Bauhausi teemal riikliku arutelu.

Uus Euroopa Bauhaus äratas suurt huvi ka **Euroopa Parlamendis**. Kultuuri- ja hariduskomisjon (CULT) ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE) korraldasid Bauhausi teemal mitu ettevõtmist, alates komisjoniga peetavast mitteametlikust teabevahetusest kuni eri liikmesriikide ekspertide ametliku kuulamiseni välja²⁰. Moodustati erakondade- ja komisjonidevaheline sõprusrühm, mis kajastas uue Euroopa Bauhausi holistilist lähenemist ja

¹⁹ Ateena, Zagreb, Valencia, Porto, Bologna ja Toulouse

²⁰ <http://www.eu-smart.community/index.html>

millega liitus üle 30 Euroopa Parlamendi liikme. Nad osalesid ühise kavandamise etapis ja korraldasid koos kodanikuühiskonnaga avaliku ürituse.

Regioonide Komitee korraldas komisjoni toetusel ja osalusel arutelu Euroopa kultuuripealinnade ja Euroopa innovatsioonipealinnade linnapeade ja komitee liikmete vahel.

Euroopa Komisjon korraldas mitu veebiseminari, et teavitada eri kogukondi ja hankida teavet, ning samuti **uue Euroopa Bauhausi konverentsi**²¹. Uue Euroopa Bauhausi eri aspekte käsitlevad komisjoni talitused pöördusid ka oma kogukondade poole ning korraldasid seminare ja üritusi, näiteks noorteühenduste ja sõepiirkondade esindajatega, et uurida, kuidas see uus algatus võiks aidata neil oma seniseid vaateid muuta.

Enamik aruteluringe ja muid üritusi oli mõeldud Euroopa publikule. Kuid selle teemaga tegeldi ka väljaspool ELi, näiteks Türgis, Lõuna-Ameerikas ja USAs. Komisjon otsustas teadlikult kaasata kõrgetasemelise ümarlaua tegevusse ka mitteeurooplasi, et rõhutada projekti ülemaailmseid püüdlusi. Lisaks korraldasid mitmed partnerid väljastpoolt Euroopat üritusi, kus nad olid seotud Euroopa partneritega.

4.2. Väljatöö

4.2.1. Digitaalne teabevahetus

Teavitamisstrateegia põhimõtted on avatus, kaasatus ja koosloomine ning selle sisuks on inimeste jagatud lood. Visuaalne külg oli väga lihtne, põhinedes ühise kavandamise etappi kujutavatel joonistel. Eesmärk oli anda inimestele võimalus selle kontseptsiooni eest vastutus võtta ja endas loovus äratada.

Alates 2021. aasta jaanuarist on kampaania jõudnud üle kogu Euroopa märkimisväärse hulga publikuni.

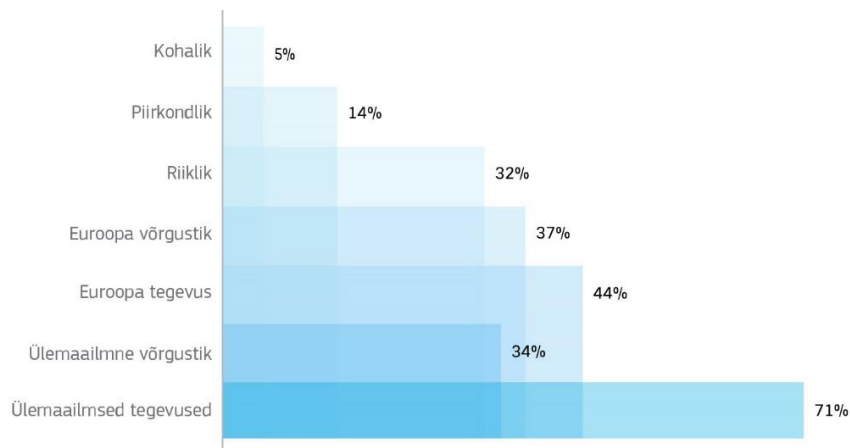
- Instagram: kontol on üle 12 000 jälgija (see valiti peamiseks suhtlusplatvormiks visuaalse olemuse tõttu).
- Twitter: isegi ilma spetsiaalse Twitteri kontota on teemaviidet #NewEuropeanBauhaus kasutatud ligikaudu 23 000 vestluses.
- Ametlikul veebisaidil registreeriti üle 350 000 külastuse.
- Uudiskirja saajate hulgas on rohkem kui 20 000 tellijat.
- Aktiveeriti Pinteresti leht.
- Veebiseminaridel osales 4 300 inimest.

4.2.2. Uue Euroopa Bauhausi ametlikud partnerid

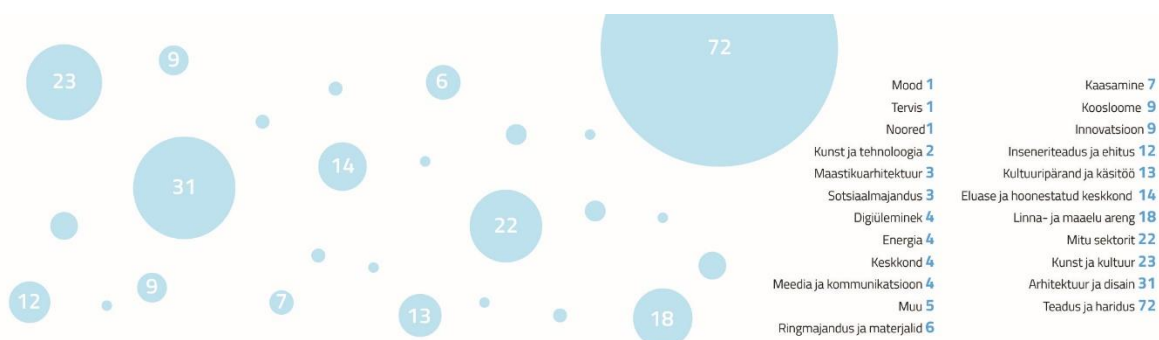
Kavandamisetapi lõpuks oli ametlikuks partneriks saamise kohta esitanud taotluse 750 huvilist, kellest 270 kiideti heaks ja avaldati veebisaidil.

Ametlikest partneritest koosneva kogukonna väljatöö ulatub kohalikul tasandil tegutsevatest organisatsioonidest ELi-üleste võrgustikeni, mis hõlmavad mitut üksust. Seniste ametlike partnerite hulka kuuluvate organisatsioonide kumulatiivne haare on hinnanguliselt mitu miljonit.

²¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/conference_en

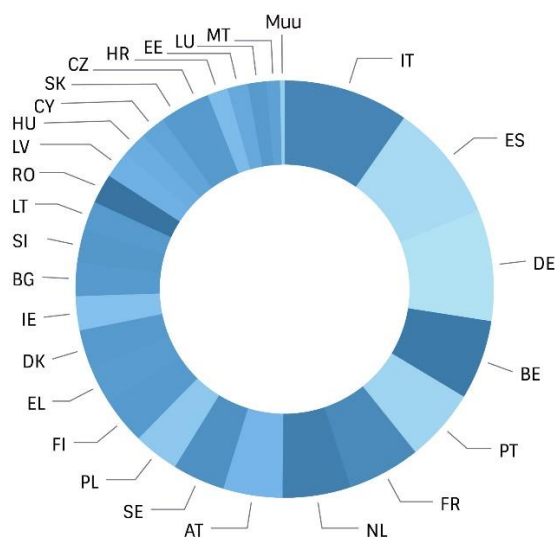

(võrgustike all peetakse silmas partnerorganisatsioone, millel on liikmeid eri riikides, tegevuste all peetakse aga silmas ainult ühes riigis asutatud partnereid, kes arendavad osa oma tegevusest teistes riikides)

Ühtlasi esindavad partnerid eri sektoreid ja pädevusvaldkondi.

Kogukonnal on partnereid enamikus liikmesriikides ja 36 % neist on riikidevahelised võrgustikud, millel on liikmeid paljudes liikmesriikides ja mujalgi, suurendades selle tulemusena geograafilist ulatust ja tasakaalu.

Partnerite geograafiline jaotus ja võrgustike katvus

4.2.3. Kogutud lood

4.2.3.1. Lühilugude korje

Lühilugude korje teel koguti umbes 1 800 lugu. Osa neist olid suhteliselt pikad teadusuuringute selgitused, osa olid lühikesed märkused mõne idüllilise koha, mälestuse, hoone või meetodi kohta.

Saadud vastuste arv: näited (1 145), head mõtted (452), väljakutsed või probleemipüstitused (167).

4.2.3.2. Vabavormiliste panuste korje

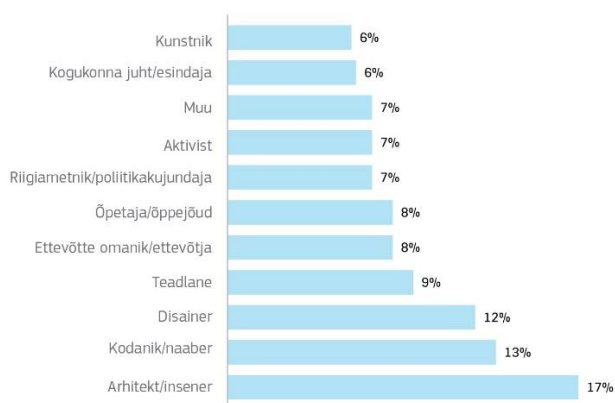
Vabavormiliste panuste korje teel saadi umbes 200 sissekannet. Sellesse korjesse panustas lai ja eriilmeline osalejate ring: spetsialistid, teadlased ja uurimisrühmad, eraettevõtted, koolid ja ülikoolid, kultuuriorganisatsioonid, riiklikud organisatsioonid ja vabaühendused, piirkondlikud ja riiklikud asutused, võrgustikud ja keskused. Vastanute rühmad ja ühendused erinesid ka kaasatuse ulatuse poolest, hõlmates nii kohalikku tasandit kui ka rahvusvahelist ja isegi üleilmset tasandit.

4.2.4. Geograafiline ja valdkondlik tasakaal

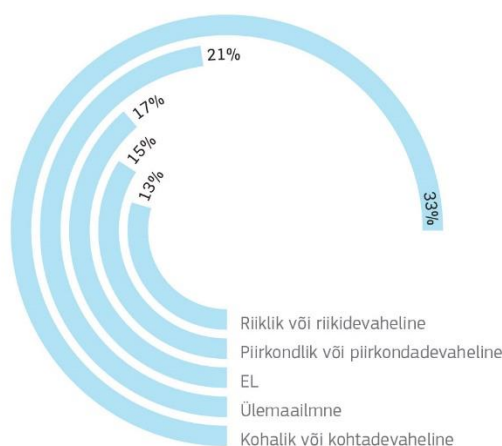
Komisjon pööras erilist tähelepanu geograafilisele ja valdkondlikule tasakaalule. Esimestel korjenädalatel olid panustajate ja tegevuste arvu poolest teistest riikidest eespool Itaalia, Hispaania ja Saksamaa. Tänu komisjoni, partnerorganisatsioonide, kõrgetasemelise ümarlause liikmete ja teiste osalusele ürituste, aruteluringide ja aktiveerimissessioonide korraldamises jõudis projekt laiema publikuni.

Mis puudutab panustajate rolli, siis võib öelda, et mõistagi äratas uus Euroopa Bauhaus **suurt huvi ehitusvaldkonnas** (arhitektid ja insenerid). Peamiselt seetõttu, et projekti nimes oli sõnaselgelt viidatud arhitektuuri valdkonnale. Mitu päevakajalist üritust, mis kavandati otse koos teatavat liiki organisatsioonirühmadega ja nende jaoks, aitasid jõuda ka esindamata (või vähe esindatud) sektoriteni. Nii selle kui ka eri valdkondades tegutsevate partnerite lõimimise tulemusena on valdkondlik mitmekesisus kasvanud.

Millist rolli te täidate?

Enamik vastuseid tuli kohalikult tasandilt.

4.3. Tähelepanekud

Tulemuste analüüs põhineb andmetel, mis koguti lühilugude korje ja vabavormiliste panuste korje teel, samuti algatatud aruteludel ja üritustel, mida Euroopa Komisjon on korraldanud ja/või millest osa võtnud.

Selgitamaks välja, mida esteetika, kestlikkus ja sotsiaalne kaasatus inimestele elukohtade ja eluviisidega seoses tähendab, tuli vastused üksipulgi lahti harutada ja eri mõõtmed eristada.

Kestlikkust seostati eelkõige n-ö roheliste aspektidega, näiteks ringmajanduse, energiatõhususe ja materjalide korduskasutusega. **Kaasatust** seostati vajadusega pöörata suuremat tähelepanu tõrjutud või haavatavatele rühmadele, kõigi ühiskonnarühmade osalemisega otsustusprotsessis, parema juurdepääsu tagamisega taskukohasemale eluasemeturule ning inimeste omavahelise ühendamise ja nendega ühenduse loomisega. **Esteetika** on tavaliselt seotud ajaloo ja arhitektuuripärandi taasavastamisega, tuttavlike või loodusega kooskõlas olevate paikadega, selliste kohtade või vormidega, mis toovad esile inimeste loovuse ja panevad tööle nende kujutlusvõime.

„Uue usaldamine ei tohiks tähendada pimesi tulevikku tormamist, juured maast lahti tõmmatud, vaid pigem riigi identiteedi (selle genius loci) ning tänapäeva maailma keelte, materjalide, tehnika ja tootmisviiside positiivse koostoime uurimist.“

„Elanikud ei tunne huvi mitte üksnes renoveerimistöõde praktiliste teadmiste vastu, vaid nad on ka emotsionaalselt seotud ning tunnevad, et neil on vaja sellist poeetilist ja tundlikku suhet kohtadega, kus nad sel üleminekuperioodil elavad.“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Enamik teemasid on omavahel seotud, näiteks võimalus viibida rohealal võib ajendada inimesi sagedamini kokku tulema; taskukohased majad peaksid asuma töökohtade läheduses, et kujuneks tervist toetav ja toimiv elukeskkond. Ühtegi paika ei saa parandada, ilma et selle DNAd arvesse ei võetaks.

5. Põhiteljed

Sissekannete puhul tõusevad esile neli põhitelge, nagu on selgitatud käesolevas teatises:

- taasühinemine loodusega;
- kogukonna- ja ühtekuuluvustunde taastamine;
- selliste kohtade ja inimeste esikohale seadmine, kes seda kõige rohkem vajavad;
- vajadus kaugemasse tulevikku vaatava, olulusringi arvestava ja integreeritud (ringlusel põhineva) mõtlemise järele tööstuslikus ökosüsteemis.

5.1. Taasühinemine loodusega

Üks vastustes tuvastatud läbivaid jooni on põhivajadus taastada kunagine seos loodusega. Üldine suundumus on tagasipöördumine holistilise lähenemisviisi juurde, mille korral käsitletakse elustiili ja mõtteviisi, majandust ja ühiskonda ning planeedi taluvuspiire ökotsentrilisest vaatepunktist.

„Linnakeskustes elavad inimesed on juba aastakümneid olnud loodusest võõrandunud. Vajadus vabaõhu rohealade järele on suurem kui kunagi varem.“
„Looduse keskel (roheline mattunud aiad, hooned ja väljakud, keset linna rajatud peenramaad ... roheline ei peaks olema midagi linnavälist või linnast erinevat, vaid üks selle põhilistest materjalidest).“
„Barcelona n-ö superplokkide programmi eesmärk on muuta linn tervist toetavamaks ja elamisväärsemaks ning vahemaad lühemaks. Selle saavutamiseks seatakse inimeste tervis esiplaanile ja korraldatakse ümber liiklemiskeskond, muutes see tõhusamaks ja ohutumaks. Samal ajal soodustatakse aktiivset ja kestlikku liikuvust, leitakse ruumi suhtlemisele ning seatakse eesmärgiks rohelisem ja looduslähedasem linn, millele oleks iseloomulik mitmekülgne elurikkus.“
„Minu ettepanek on, et koolides tuleks püsivalt kavasid võtta sellised haridusprogrammid, mis võimaldaks lapsi juba varases nooruses keskkonna arendamisse ja kaitsmisesse kaasata.“
„Me ei ole leiutanud midagi uut. Me üksnes kanname edasi oma esivanemate nägemust, austades loodust ja lastes sel meiega kõrvuti eksisteerida.“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Mitmes vastuses väideti, et tehis- ja looduskeskkonda ei tohiks käsitleda eraldiseisvate elementidena, vaid ühe ja sama ökosüsteemi omavahel seotud osadena. Loodus peaks olema linnade lahutamatu osa, leides oma koha nii väikestes aedades kui ka suurtes projektides. Ühine eesmärk peaks olema linna looduse taastamine ja sel võimust võtta laskmine. Unarusse jäänud linnaosadega tegelemine on üks läbivaid ideid, eriti seal, kus olemasolevat vaba ala saaks kujundada ümber kvaliteetseks eluruumiks, n-ö aktiivseks alaks, mis soodustaks elurikkust ja looduse taaselustamist.

Ruumilises mõttes tuleb linnaplaneerimisel pöörata võrdset tähelepanu ühtaegu mitmele mõõtmele. Elurikkust tuleb suurendada ja elupaiku taastada samal ajal liikluskeskkonna muutmiseks autokeskselt jalakäijakeskseks ning linnade muutmiseks tervist toetavamaks ja elamisväärsemaks. Õhu ja vee kvaliteedi parandamine, vähendades ressurside raiskamist ja tõhustades jäätmekäitlust, parandab ka linnaelanike elukvaliteeti ja tervist ning looduse seisundit.

„Väljaku haljasvööndis nähti linnametsa serva ning sellest sai alguse arutelu kogu linna kui ökosüsteemi üle.“

(Skanderbegi väljak Albaanias Tiranas. Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Linnadest väljaspool, paljudes maapiirkondades seistakse silmitsi elurikkuse vähenemisega, keskkonna haavatavuse suurenemisega ning põlisteadmiste ja põllumajandusettevõtete kadumisega. Sellistel juhtudel on väljapakutud lahendustes viidatud peamiselt kestliku turismi

tavadele, permakultuuri või agrometsanduse mudelitele, nutikatele ja ökoloogilistele küladele, elurikkuse taastamisele ning maa ja linna dünaamika ühendamisele.

„Soovime kasutusele võtta jätkusuutliku planeerimise strateegiad, mille põhjal saaksid Alpi piirkonnas tegutsevad kohalikud osalejad kujundada kunagised tööstuspiirkonnad ümber meelepäraseks töö- ja elukeskkonnaks. Sellise keerulise ülesande puhul tuleb aga arvesse võtta kohalikkude majanduslikku, ökoloogilist ja sotsiaalset konteksti ning ainult üks ekspert sellega toime tulla ei suuda.“

(Alpi piirkonna tööstusmaastike ümberkujundamise projekt. Uue Euroopa Bauhausi veebisait, vabavormiliste panuste korje)

5.2. Kuuluvustunde taastamine

Üks põhiteemasid, mis vastustest esile kerkib, on vajadus tugevdada kuuluvustunnet ja leida üles koha vaim, mis ühendaks inimesed uuesti nende elukeskkonnaga ning kohaliku kultuuri ja ajaloo.

„Loomingulise ja kultuurilise avaliku ruumi puudumine. Ruumid, mis loovad silla kunsti ja ühiskonna vahele. Ruumid, mis võimaldavad ühiskonnal kultuuriliselt kasvada. Avalike arutelude ja vestluste ruumid. Koosloomise ja koostöö tegemise ruumid. Oskuste arendamise ruumid ja õpikojad. Täieliku kaasamise ruum.“

„Inimestel on selge soov kogukondliku elu järele, soov olla kellegagi koos, olla millegi osa.“

„Sisserändajate jaoks on oluline taastada ühtekuuluvus perekondlikul tasandil, et jagada omastega ühiseid hetki. Tavaliselt on need hetked koondunud toidu ümber ja need veedetakse ühise eluhoone ühiskasutatavates ruumides.“

„Kultuuriline tegevus aitab kujundada ühiseid narratiive ja väärtushinnanguid seoses keskkonna austamisega meie ühises ruumis, kus uued kultuurilised lähenemisviisid võivad aidata lahendada sotsiaalseid probleeme ja panustada sel viisil kõigi heaolusse. Me kõik teame, et kultuuriline tegevus toetab kestlikkuse nelja telge: majandus, ühiskond ja keskkond ning eelkõige inimkapital.“

„Kogukonna DNA kogumine. Toetudes Bauhausi põhimõtetele, mida on tänapäevale sobivamaks kohandatud ja uuel viisil tõlgendatud, teeme ettepaneku korraldada katseprojekt, mis ühendaks teadusuuringud ja visiooniloomet nõuandvate meetmetega, et kaasata kogukond omaenda eripärase kogemuse määramisse. Ettepaneku eesmärk on aidata luua asjakohasemat ja sisukamat arhitektuuri ja avalikku ruumi, mis kajastaks ja taastutvustaks teatavas kohas või teataval ajal armastatud ja väärtustatud elemente ning määratleks nende identiteedi.“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Hea näide selle kohta on üleminekujärgus olevate söepiirkondade sidusrühmade vahel peetavad arutelud. Sidusrühmad juhtisid tähelepanu asjaolule, et üleminekupoliitika keskendub kestlikkusele, innovatsioonile ja uute töökohtade loomisele, kuid kogukonna moodustamisest, kultuuri- ja arhitektuuripärandi hoidmisest ning tegelikust eesmärgist vaadatakse tihtipeale mööda. Üleminekupoliitika keskmes peavad olema kogukonna vajadused ja nägemus, kuidas oma ümbrus ümber kujundada.

Teine oluline probleem, millele inimesed on viidanud, on selliste kvaliteetpaikade vähesus, kus saaks teistega kohtuda, mõtteid vahetada ja sotsialiseeruda. Selliste kohtade nappus avaldab negatiivset mõju nii sotsiaalsele ühtsustundele kui ka isiklikule heaolule. See kehtib näiteks endiste Nõukogude Liidu alade ja tollaste hoonete kohta. Nende puhul ei peaks renoveerimisel keskenduma mitte üksnes ehitamisele ja rekonstrueerimisele, vaid ka uue identiteedi leidmisele ja heaolu toetamisele.

„Me peame Nõukogude-aegsed hoovid ja naabruskonnad inimestele mugavamaks kujundama. Praegu pole sellist avalikku ruumi, mis soodustaks kogukonna kaasamist, ühist vaba aja veetmist või kohalike ettevõtjate tegevust. Selle probleemi lahendamiseks tuleb luua uudne linnakujundus, mis hõlmaks uusi vahendeid ja lahendusi.“

„Linnakeskustele ja vanalinnadele iseloomulikke linnaruumi ja tüpoloogiat ei õnnestu mitte kunagi kohandada endistel Nõukogude Liidu aladel, sest need on kavandatud täiesti teistsugustest alustest lähtudes. Seetõttu tuleb see ruum n-ö uuesti leiutada ning kujundada ümber täiesti uueks keskkonnaks, kus kohalikel linlastel oleks mõnus aega veeta ja elada.“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, vabavormiliste panuste korje)

Kultuuril ja kunstil on ülioluline roll inimeste taasühendamisel teatava kohaga, selle eripära, ajaloo ja tavadega, mis kujundavad sellele ainuomase tunde. Lisaks toimivad kultuur ja kunst katalüsaatoritena inimeste kokkutoomisel ja sotsiaalsete piiride ületamisel, kui jagatakse erinevaid seisukohti ja kogemusi, ning aitavad kaasa naabruskondade taaselustamisele.

Kultuuri kontseptsiooni laiendamine, samuti arhitektuuripärandi ja kultuurimälestiste säilitamine võiks mängida olulist rolli, eriti ümberehitus- ja renoveerimisprojektide puhul. Põlisteadmiste ja -meetodite kasutamine on üks viise, kuidas taastada inimeste side nende elukohaga, kuid need aitavad elavdada ka majandust.

Peale selle on inimesed väljendanud soovi toetada kohalikku ettevõtlust ja nii mõnigi tarneahel detsentraliseerida, alates toiduainete valmistamisest kuni mitmesuguste kaupade hajutatud tootmiseni välja. Lähiteenuste majanduse ja 15 minuti linnamudeli (või nn terviklike kogukondade) toetamine võib avada rohkem võimalusi kodu lähedal ning selle tulemusena kujuneda välja elujõulised segakasutusega kogukonnad, kus kõik vajalik on kõigile kättesaadav.

5.3. Selliste kohtade ja inimeste esikohale seadmine, kes seda kõige rohkem vajavad

Selles valdkonnas on esile tulnud järgmised põhiteemad:

- võrdsetel alustel põhinev osalemine otsuste tegemises ja vajadus kaasava lähenemisviisi järele, mille korral võetaks arvesse eri rühmade kogemusi ja vajadusi nii avalikus kui ka erasektoris;
- vajadus ühendada maapiirkonnad linnadega ja ületada digilõhe;
- vajadus võidelda kodutuse vastu ning parandada eluaseme taskukohasust ja kättesaadavust kõige keerulisemas olukorras olevate rühmade puhul..

„Kuid (Bauhausi vaimus ehitatud) maja ei ole midagi ilma teenusteta, ilma sotsiaalse, kollektiivse ja avaliku ruumita. Siin tähendab eluasemele keskendumine ühtlasi meie ühiskonna sügava sisemuse kallal töötamist: see tähendab kõigi inimeste eest hoolitsemist, olenemata nende nahavärvist, päritolust, soost ja usulistest veendumustest, olgu nad kohalikud või sisserännanud.“

„Kaasamine – sõna, millel on üks tähendus, kuid tuhandeid võimalusi, kuidas seda meie ühiskonnas rakendada. Nägemis-, kuulmis- ja liikumispuudega inimesed ei ole tänapäeval kõigiti kaasatud.“

„Väikelinnadest ja küladest, mis ei ole suutnud majanduslike muutustega toime tulla, on nooremad põlvkonnad lahkunud ning eakad üha rohkem eraldunud ja nende tehiskeskkond on järk-järgult hüljatud.“

„Euroopas on suur hulk omavalitsusüksusi ning üksnes kübemekese jagu maaelanikke, kelle hulk pidevalt väheneb, nii et ühel päeval ei pruugi neid enam ollagi. Ent paljudes neist piirkondadest on peidus tohutu potentsiaal, mis avalduks siis, kui koondada sealne ajaloo- ja kultuuripärand ning loomulik ehedus.“

„Puuetega inimesed tunnevad end kõrvale jäetuna järgmistel põhjustel: inimeste eelarvamuslik suhtumine neisse (subjektiivne tegur) – ligipääsmatu tehiskeskond (objektiivne tegur, mis mõjutab otseselt liikuvust). Seda on näha juba laste mänguväljakutel – kohtades, kus lapsed saavad teadlikuks nii iseendast kui ka enese ja teiste vahelistest erinevustest.“

„Noored ja eakad on praegustest [eluasemeturu] pakkumistest iseäranis suuresti kõrvale jäetud. Noorte puhul on põhjuseks eelkõige ebapiisav sissetulek, eakate puhul on aga tegureid rohkem (ligipääsetavus, kaugus keskusest, üksindus, vajadus).“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks on vaja tegeleda tõrjutud või haavatavate rühmade, näiteks eakate, puuetega inimeste ja sisserändajate vajadustega ning tagada kõigile võrdne juurdepääs teenustele, rohealadele ja digivahenditele. Selle viimase teemaga seoses oli paljudes vastustes viidatud nendele asjaoludele kui headele vahenditele, mille abil inimesi võimestada ja otsuste tegemises osalemist demokratiseerida.

Paljud maapiirkonnad kannatavad rahvastikukao all, mis omakorda toob kaasa majandusliku ja/või sotsiaalse puuduse ning loodus- ja tehiskeskonna halvenemise. Maapiirkondades on sageli probleeme (füüsilise ja digitaalse) ühendatusega ning selle tagajärjel napib töökohti ja innovatsioonvõimalusi. Ühendatuse ja juurdepääsetavuse parandamine aitab suurendada sotsiaalset kaasatust ka linnades. Mõned linnaosad võivad olla füüsiliselt ja/või sotsiaalselt väga eraldatud ning sealsed elanikud võivad seetõttu kannatada marginaliseerumise ja teenuste ebavõrdse kättesaadavuse all. Nn kahanevate linnade probleemil on ka negatiivsed majanduslikud, sotsiaalsed ja infrastruktuurilised tagajärjed, millega tegelemine nõuab pikaajalist strateegiat.

Märkimisväärselt paljudest vastustest tuli välja, et keskenduda ei tuleks mitte üksnes eluasemele ja hoonestatud keskkonnale, vaid ka teenuste kättesaadavuse ja taristule juurdepääsu tõhustamisele.

5.4. Vajadus pikaajalise, olulusringipõhise ja lõimitud mõtteviisi järele tööstuslikus ökosüsteemis

Kiiresti on vaja leida lahendusi ressursside ja jäätmete mittekestlikust kasutamisest tulenevatele probleemidele eri tööstusharudes (nt ehituses, moevaldkonnas, tootmises).

„Kuna Bauhaus algatas arutelu selle üle, kuidas me hoonetest mõtleme ja neid ehitame, tuleb uue hoone puhul kaaluda, millist koormust avaldab selle ehitamine ökosüsteemidele, mille osaks me oleme.“

„Kuivanud posidoonia kasutamine soojusisolatsioonina tuletab meelde, et me ei ela mitte lihtsalt majas, vaid ökosüsteemis.“

„Olulusringi andmed ja eeskirjad (võiksid moodustada) kestliku tööstuse aluse, näiteks puidu puhul.“

„Me teeme ettepaneku võtta mütseel (plutorus spp.) ja jäätmed kasutusele komposiitmaterjalina, et asendada nendega praegused väga mürgised ehitusmaterjalid.“

„Väärindamine võib vähendada sõltuvust impordist ja aidata luua töökohti kohalikes tootmisüksustes.“

„Disainerid võiksid uute majade möbleerimisel olla murrangulisemad ja loovamad, nad võiksid sisustamisel kasutada rohkem renoveeritud mööblit.“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, lühilugude korje jaotis)

Ehitustööstuse põhisõnum on hoiduda lammutamisest ning keskenduda eelkõige vanade hoonete taastamisele ja kohandatud taaskasutamisele.

Looduslikud lahendused ja materjalid on tööstuslikes ökosüsteemides uue mõtteviisi kujundamisel üliolulised. Loodusest inspireeritud lahendused võivad edendada integreeritumat ja ringluspõhisemat lähenemisviisi. Hooneid ja tööstusprotsesse tuleks käsitleda loodusliku ökosüsteemi osana. Näiteid ringmajanduse tavadest, väärindamisest ning eri liiki jäätmete vältimisest ja taaskasutamisest saab rakendada ka mujal.

Mis puudutab linnauuendust ja elamute taastamist, siis pikemat plaani silmas pidava integreeritud lähenemisviisi puhul tuleb arvesse võtta mitut põhielementi.

„Flandrias ja mujal Euroopas on üks suurimaid probleeme linnades olemasolevate hoonete renoveerimine. Belgiale on iseloomulik see, et seal on rohkesti eraomanikke. Ent koos eraomanikuga on olemasoleva hoone renoveerimiseks sobivaid lahendusi keeruline leida. Kuidas me saaksime seda olukorda parandada nii, et ka eraomanikke kaasataks ja üheskoos leitaks renoveerimiseks sobiv lahendus? Kuidas me saaksime seda süsteemi Belgia eripära arvestades kohandada?“

(Uue Euroopa Bauhausi veebisait, vabavormiliste panuste korje)

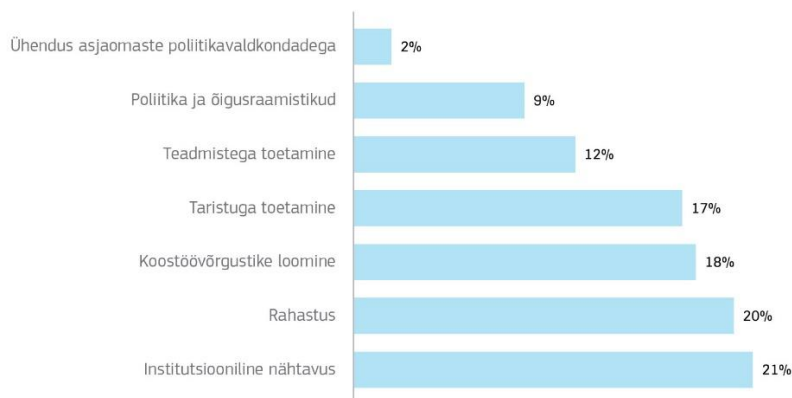
Pikemas plaanis võiks ehitustööstuses lahenduseks olla uute meetodite ja materjalide kasutuselevõtt. Väärindatud materjale või lammutusjäätmeid ning bioressursipõhiseid materjale võiks kasutada vanade hoonete konstruktsiooni tugevdamiseks või soojusisolatsiooni parandamiseks. Loodus- ja ringluspõhiste lahenduste kõrval võib oluline roll olla ka muudel tehnoloogiatel ja uuendustel, näiteks soojustagastusel ja taastuenergia, 3D-printimisel, andmekogumis- ja -jagamisvahenditel energiatõhususe parandamiseks, veekasutusel ja jäätmekäitlusel. Andmekogumis- ja muud digivahendid võivad kogukondade elu jäädvustamisel osutada väga tõhusaks ning soodustada linnaarenduse alal koostöö tegemist ja kogukondade kaasamist. Ühtlasi võib nende abil koguda kasulikku teavet elanike vajaduste kohta seoses nende elukeskkonnaga.

Teatavate majandussektorite ümberkujundamiseks on vaja tööjõudu paremini koolitada ja ümber õpetada, lähtudes olulusringil põhineva mõtteviisi ja tavade lõimimisest tööstusökosüsteemi kõigi mõõtmete ja protsessidega. Kogu tegevust tuleks uuesti hinnata ning teha rohkem uuringuid mittesäästvate tavade maksumuse kohta, et määrata kindlaks prioriteedid ja kohandada kõige kahjulikumaid tsükleid.

Olulusringil põhinevat mõtteviisi tuleks järgida kõigil tasanditel: nii naabruskonna tasandil, töötades ümber ja taaskasutades kohalikke materjale (näiteks kasutades ära visatud materjali linnamööblina või ühiskasutatavates ruumides), kui ka riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, mõjutades oluliste tegevusalade väärtusahelat.

6. Mõtteid edasiseks tegevuseks

Vastajad tõid esile erisuguseid asjaolusid, mida nende arvates on vaja, et võimaldada üleminekut ja uue Euroopa Bauhausi eesmärkide saavutamist. Need ulatuvad rahastamisest võrgustike loomiseni ning paljutöötavate projektide ja toodete parema nähtavuse tagamiseni.

Vastustest tulid välja ka mõned selged soovitusel võetavate meetmete kohta.

6.1. Tähelepanu suunamine väikestele ettevõtmetele

Uus Euroopa Bauhaus peaks pöörama erilist tähelepanu tänava ja naabruskonna tasandil võetavatele meetmetele, sest isegi kõige väiksemad sammud võivad avaldada suurt mõju. Pealegi on just kohalikud elanikud oma naabruskonna parimad asjatundjad. Väikesemahuliste projektide puhul on nõudmised tagasihoidlikumad ja neid on lihtsam jätkata: väikesed algatused on juba tehtud ja nüüd tuleb olemasolevat lihtsalt tugevdada. Paraku on väikesemahuliste projektidele raske taotleda ELi rahastamist, kuna konkursside ülesehitus muudab selle keeruliseks.

6.2. Töötamine mitmel tasandil korraga

Üha enam ollakse teadlikud asjaolust, et Euroopas võetavad meetmed mõjutavad välismaailma ja vastupidi. Samuti ollakse teadlikud väiksemate ja suuremate mastaapide omavahelisest seotusest ning võimalusest töötada samade põhimõtete alusel eri struktuurides. Seetõttu oodatakse, et uue Euroopa Bauhausi teemal peetavad arutelud ja tehtav koostöö laieneks üle maailma ning mõnest ettepanekust areneksid välja konkreetseid ideid.

6.3. Valdcondadeülesus integreeritud lähenemisviisi jaoks

Ruumi tähenduslikuks muutmiseks ei ole vaja mitte üksnes paljude teadmiste ja oskuste olemasolu, vaid ka seda, et need kaasataks valdkondadeülestele dialoogidesse ja uuringutesse. Paljudes vastustes on mainitud valdkondadeülesteid töömeetodeid, kuid mitmes loos minnakse valdkondadevahelisuse või -ülesuse kontseptsioonist kaugemale. Nende puhul seisneb tõeline innovatsioon ekspertide ja mitteekspertide teadmiste kombineerimises ja aktsepteerimises, tegutsemise ja mõtlemise võrdsel määral väärtustamises. Ideaaljuhul käib see käsikäes turvalises keskkonnas töötamisega, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja koostööl.

6.4. Alustades osaluspõhisest lähenemisviisist

Tõhus kaasav kavandamine ja linnaplaneerimine peaks algama sellest, et kõiki inimesi kutsutakse üles arutelu osalema. Liigagi sageli märkisid vastajad, et selle raamistiku puhul oli kaasamisprotsess osaline ja kohati isegi puhtalt sümboolne. Kui tagada, et protsessi juhivad inimesed, kes soovivad sellest ka ise kasu saada, on tõenäosus, et lahendused vastavad vajadustele

ja sekkumine toimub parimal võimalikul viisil, märksa suurem. Kaasatuse suurendamise vahenditena nimetasid paljud vastajad ühisrahastamist ja muid kodanikele mõeldud koostööpõhise rahastamise võimalusi.

6.5. Tehnoloogia piire ületav innovatsioon

Vaja on uut innovatsiooni paradigmat, mille korral ei piirduks üksnes rangelt tehnoloogiliste mudelite rakendamisega, vaid leitaks tasakaal tehnoloogia ja ühiskonna vahel. Uuenduslikul tehnoloogial on uue Euroopa Bauhausi eesmärgi saavutamisel täita oluline roll, alates digivahendite nutikast kasutamisest kuni uute materjalide kasutuselevõtuni. Ent innovatsiooni mõju ei pruugi tingimata tuleneda uudsusest või tehnoloogiast endast. See võib tuleneda näiteks uutest tööstuslikest meetoditest, millega vähendatakse kulusid ja muudetakse kättesaadavad lahendused taskukohasemaks, või uue tehnoloogia ja traditsioonilise lähenemisviisi kasutamisest ning kohalikest lahendustest, mis sobivad konkreetsete kontekstide või esteetiliste valikutega. Ka kunsti ja teadust on mainitud laiema innovatsioonikäsitluse edendamisel paljulubava valdkonnana.

6.6. Mineviku ja oleviku vahel

Pärandi, põlisteadmiste ja -tavade tähtsustamine ning nende rolli mõistmine jätkusuutliku tuleviku kujundamisel. Vajadus hinnata ümber tavad, mis ei sobi praeguse sotsiaalse ja ühiskondliku kontekstiga, võttes samal ajal arvesse vanu teadmisi, millest võib uute tulevikusuundade kujundamisel abi olla.

6.7. Uued rahastusviisid

Innovatsioon võib toimuda ka rahastuslahenduste kujul. Uued avaliku ja erasektori partnerluse vormid, projektide eri viisil juhtimine, uued võimalused, tänu millele saavad kodanikud ja väikesed ettevõtetel senisest suuremal määral osaleda.

7. VII. Kokkuvõtte ja edasised sammud

Ühise kavandamise etapp oli uue Euroopa Bauhausi algatuse raames esimene oluline samm. See kujundas selle algatuse identiteeti – nii protsessi kui ka sisu mõttes.

Järgmistes etappides jätkatakse kaasatusel põhineva lähenemisviisi rakendamist ja käsitletakse ühise kavandamise etapis esile kerkinud teemasid rohkem süvitsi. Senisest laiema osalejaskonna kaasamiseks tehakse edaspidi veelgi suuremaid jõupingutusi, et inimesteni jõuda.

Vahendid, mida kasutati kogemuste ja visioonide korjes, on pandeemia tõttu kehtestatud piiranguid arvestades sobivad. Samas on teatavatel rühmadel või inimestel digivahendite abil oma häält võimatu kuuldavaks teha. Järgmiste etappide tarbeks tuleks luua sellised vahendid, mis võimaldaksid inimestega kohapeal koostööd teha.

Partnerite kogukond kasvab ja mitmekesistub. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väljaspool Euroopat asuvatele partneritele, et suurendada algatuse üleilmset kaalu. See hõlmab tihedamalt poliitikakujundajaid ja tööstureid kui põhitegijaid, kelle abil tööstuse ökosüsteemi ümber kujundada.

Tänuavaldused

Täname siiralt kõiki inimesi ja organisatsioone, kes jagasid meiega aruandeid, seisukohti ja teadmisi ning korraldasid arutelusid ja võtsid neist osa. Üheskoos viime oma plaanid ellu!

Allikad

Lehekülg 3

- Nautilus shell © Adobe Stock – Dean Pennala
- Roheliste lehtede tekstuur © Adobe Stock – Vera Kuttelvaserova
- Ülaltvaade pargimurul puhkavatest inimestest © Adobe Stock – Watman

Lehekülg 8

- <https://www.nordicbauhaus.eu/digital-bauhaus#/page=1>
- <https://www.up.pt/neb-goes-south/>
- <https://bauhaus-mar.pt/en/conference/>
- <https://www.janvaneyck.nl/news/het-nieuwe-bauhaus>
- <https://www.activehouse.info/wp-content/uploads/2021/02/Active-House-Newsletter-February-2021.pdf>
- <https://www.daysoforis.com/en/homepage-spring-en/>
- <https://centrumdesignu.gdynia.pl/>
- <https://www.arcticdesignweek.fi/en/>
- https://europa.eu/new-european-bauhaus/events/bauhaus-north-rhine-westphalia-focus-europe_en
- <https://wood4bauhaus.eu/>
- <https://www.dcci.ie/consumers/blog/new-european-bauhaus>
- <https://www.uni-weimar.de/en/media/news/news/titel/open-call-for-a-new-european-bauhaus-weimar-2/>
- <https://triennale.org/bauhaus>

Lehekülg 15

- Wunderbugs / © Francesco Lipari
- Tree-House School / © Valentino Gareri
- The Arch / © O.S.T. & Constructlab
- Protegemos las escuelas © Barcelona City Council
- Palaluxottica / © Simone Bossi
- Street Carnival in Clonakilty / © Cork County Council
- UMAR unit / © Empa - Swiss Federal Laboratories for Materials Science and Technology
- Ljuba in Drago / © Ksenja Perko
- Rundelsgatani vihmaaiad Vellinges / © Source: edge
- Gyermely / © Balázs Danyi
- © Ireland's Greenest town initiative
- House of Blivande / © Ketter Raudmets
- Backyard / © CC BY-NC-SA In My Backyard - rioneiva.com/nomeuquintal
- Pupils of Sustainable Dream City © Navet Science Center
- Reincarnation project © Akna Márquez
- Proto-Habitat / © Flavien Menu
- 3D printed house / © Source: Prvok
- Workshop in Salak / © Keliaujančios dirbtuvės
- Housing solution / © A. De Smet, B. Pak & Y. Schoonjans (KU Leuven Faculty of Architecture), G. Bruyneel & T. Van Heesvelde (Samenlevinsopbouw Brussel), B. Van Hoecke (CAW Brussel)
- Projekthaus Potsdam / © Natalia Irina Roman
- Group using the toolkit / © Dan Lockton
- Shot from the 2019 "Bag from banner recovery" workshop / © Open Design School
- Home for The Homeless © xystudio
- Holmes Road Studios © Peter Barber Architects
- © De Ceutel
- Domo – kestliku arhitektuuri haridus keskkoolis / © Dolores Victoria
- The Salt House © R. Hofmanis